

ساختار بندی مسئله

اثر:

علی جان حسنی (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم شهر)

سیده شایسته واردی (عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم شهر)



۱۳۹۱

نشر اسلوب علمی

سرشناسه: حسینی، علی جان، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور: ساختاربندی مسئله/ اثر علی جان حسینی، سیده شایسته واردی.
مشخصات نشر: بهشهر: اسلوب علمی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۱۷۰ ص.
شابک: 978-600-93211-0-0.

وضعیت فهرست نویسی: فیفا
یادداشت: کتابنامه

موضوع: پژوهش: تحقیق، انتخاب موضوع تحقیق، ساختاربندی.
موضوع: تحقیق

شناسه افزوده: سیده شایسته واردی

رده بندی کنگره: ۱۸۰/۵۵۵Q / ر ۴۵ ح ۹۱ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی: ۰۰۱/۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۱۹۶۸۴

مشخصات کتاب:

ساختاربندی مسئله

نویسندگان: علی جان حسینی، سیده شایسته واردی

ناشر: مرکز نشر اسلوب علمی

صفحه آرایي: آمنه خلیلی خلیل

طرح جلد: ابوالحسن حسین شهیدی

شابک: 978-600-93211-0-0

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: نخست، ۱۳۹۱

قیمت: ۷۳۰۰ تومان

نشر اسلوب علمی بهشهر کوی گلها، مجتمع دانش



تلفن: ۰۱۵۲-۵۲۵۷۲۵۸۲ - همراه: ۰۹۱۱۱۵۶۱۴۵۸

صفحه

فهرست

۱۶

مقدمه

۱۹

بخش نخست، روش های علمی

فصل اول

۲۰

درآمدی بر روش های علمی

۲۱

درآمد

۲۱

علم

۲۵

تجربه

۲۷

استدلال قیاسی

۳۰

استدلال استقرایی

۳۱

متفکرین و محققین

۳۳

روش علمی

فصل دوم

۳۵

تئوری ها و پارادایم

۳۶

تکوین نظریات

۴۱

پارادایم

۴۴	جستار ها
۴۴	پوزیتیویسم
۴۶	دارونیسم اجتماعی
۴۶	الگوی تضاد
۴۷	روشن شناسی مردمنگاران
۴۹	کنش متقابل نمادین
۵۱	کارکرد گرایی ساختی
۵۴	الگوی مبادله
۵۵	الگوی فمینیستی

بخش دوم

فصل سوم

۵۶	چگونگی طراحی مسئله تحقیق
۵۷	طرح تحقیق
۶۱	آغاز سردرگمی
۷۷	اهمیت و ضرورت موضوع
۸۰	سابقه تاریخی موضوع
۸۶	ساختن موضوع و مسئله
۹۰	خُرد و کلان
۹۲	مسئله در روش کمی و کیفی

۹۴	تحدید موضوع
۹۷	شکافتن موضوع
۱۰۰	هنر تحقیق
۱۰۳	منابع انتخاب موضوع
	فصل چهارم
۱۰۶	شروع و آغاز تحقیق
۱۰۷	شروع خوب کار تحقیق
۱۱۰	مساله یابی
۱۱۳	ایده ها و فرضیه سازی
۱۱۵	مسئله تحقیق
	فصل پنجم
۱۲۰	طراحی پروپزال
۱۲۱	انتخاب موضوع
۱۲۵	مروری بر بررسی های گذشته
۱۲۷	تدوین مساله تحقیق
۱۲۹	اهداف تحقیق
۱۳۲	فرضیات تحقیق
۱۳۵	سوالات تحقیق

فصل ششم

مروری بر فصول

۱۳۷

مروری بر موضوع

۱۳۸

فصل هفتم

بحث و نتایج

۱۴۹

بحث و نتیجه گیری

۱۵۰

منابع

۱۵۹

فارسی

۱۶۰

غیر فارسی

۱۶۴

منابع دیگر

۱۶۷

پیشگفتار

دشواری های علم در دهه های اخیر بسیار کاهش یافته است بطوریکه در گذشته پژوهش و تحقیقات از مسیرهای مبهمی عبور می نمود و چه بسا در این مسیر خطاهایی نیز بر آن وارد می شد که محقق هم می توانست بدان آگاه باشد و هم اینکه از چشمانش تا سالهای سال پنهان بماند و همین امر موجب تصمیم گیری های نادرست در آینده می گردید. اما امروزه، دیگر بسیاری از فرآیندهای تحقیق بدلیل پیچیدگی ها و تخصص گرایی مشکلات گذشته را برای محقق بوجود نمی آورد و پژوهشگر با قابلیت اطمینان بیشتری به ابزارها و سنجها اتکاء می کند.

سعی ما در این کتاب بر آن بود که انتخاب موضوع تحقیق در درس روش تحقیق تا حد امکان مسیر آسانتری را برای فراگیران بوجود آورد و دشواری و پیچیدگی های آن منجر به فرار یا عدم تمایل ذهنی دانشجویان نگردد به همین علت این کتاب را می توان یکی از کتب منشعب از روش تحقیق نیز نام برد. این کتاب سرشار از مثال های کاربردی و اقتصادی- اجتماعی است که به دانشجویان در فرآیند پژوهش و تحقیقات یاری می رساند.

راهنمای مطالعه

در این اثر سعی شده مسائل متناوبه محققین و دانشجویان برای انجام پروژه، پایان نامه و کار تحقیقی مطرح و شروع یک پرسش آغازین خوب را برای طرح ریزی و یا اکتشاف یک موضوع نو و بدیع از نظر بگذرانند. از جمله مواردی که در این اثر بدان توجه شده تکرار آثار جدی گذشتگان علوم است بطوریکه یکی از اسلوب های دست یافتن به سرانجام پرسش تحقیق است چراکه وجود اکتشافات مستقل مکرر در برخی موارد بعنوان شاهدی از توجیه اجتماعی علم در مقابل توجیه ذهنی تلقی شده است. توجه کنید شما بعنوان دانشجو و محقق در شروع کار فکر میکنید که که بیشتر موضوعات تحقیق قبلا انجام شده است و دیگر برای شما فرصت انجام آن وجود ندارد یا اینکه موضوعات مورد علاقه

شما توسط همکلاسی شما در حال اجراست، اینها همه دیالوگ هایی است که در طول دهه گذشته با آن برخوردیم اما توجه کنید تمام موسیقی های جهان فقط از هفت نت اصلی شکل یافته اند و اغلب با هم در نواختن متفاوت و به گواهی گوش تمایز جدی دارند. حال فکر کنید یک دانشجوی موسیقی می خواهد آهنگی در مورد پیروزی بنویسد آیا او کار دشوار تری دارد یا یک دانشجوی فیزیک!

در علوم انسانی و اجتماعی این مهم بسیار پیچیده تر می نماید چرا که امور نسبی بسیار فراوان و تلفیق و ترکیب موضوعات علی رغم رعایت ملاحظات اخلاقی و سیاسی به طور چشمگیری دشوارتر است. پس دلسرد نشوید چرا که شما همیشه یک بار در رودخانه شنا خواهید کرد و اگر دوباره برای شنا باز گردید آن رودخانه دیگری خواهد شد. پس جامعه همان رودخانه است هر سال تحقیق و آزمایش کنید، مردم همان های پارسالی نیستند!

در فصل اول کتاب به درآمد بر علم و پیدایش آن و اینکه علوم با چه محکی در زمره علم قرار میگیرند و همچنین به مباحثی چون تجربه به عنوان اولین منطق شناخت از ابتدای بررسی های علمی سپس استدلال قیاسی و استقرایی پرداخته شد. متفکرین و محققین بخش دیگر این فصل است که در آن نشان داده میشود که آراء محققین هم متأثر از عقاید شخصی و هم الگوهای پیروی شونده قرار دارد. در اسلوب علمی مشخص

می شود که نزدیکترین و کم تنش ترین روش ها ترکیبی از روش های یاد شده می تواند باشد.

در فصل دوم کتاب به بررسی و چگونگی تکوین نظریات، پارادایم، جستار ها پرداخته شده و عمده ترین آنها از جمله پوزیتیویسم، داروینیسم اجتماعی، تضاد، روش شناسی مردمنگاران، کنش متقابل نمادین، کارکرد گرایی ساختی، الگوی مبادله و الگوی فمینیستی در این گفتار آورده شده است.

در فصل سوم کتاب شروع بحث مسئله و طرح تحقیق، آغاز سردر گمی، اهمیت و ضرورت موضوع، سابقه تاریخی موضوع، ساختن موضوع و مسئله، خرد و کلان، مسئله در روش کمی و کیفی، تحدید موضوع، شکافتن موضوع، هنر تحقیق، منابع انتخاب موضوع مورد نظر واقع شده اند.

در فصل چهارم کتاب شروع خوب کار تحقیق، مساله یابی، ایده ها و فرضیه سازی مسئله تحقیق مورد بررسی قرار گرفته اند.

در فصل پنجم کتاب انتخاب موضوع، مروری بر بررسی های گذشته، تدوین مساله تحقیق، اهداف تحقیق، فرضیات تحقیق و سوالات تحقیق بصورت عملی بتصویر و نگارش در آمده است.

در فصل ششم کتاب به مروری مجدد بر موضوع و انتخاب مسئله تحقیق به همراه مثال اشاره می شود.

در فصل هفتم به بحث و نتیجه گیری کلی در باب اهمیت پژوهش پرداخته می شود که متن سخنرانی دکتر هومن بدان گردید.

www.ketab.ir

تالکوت پارسونز نظام هنجاری علم را در چهار گونه طبقه بندی میکند. به اعتقاد وی هنجار اساسی دانش علمی عبارتند از: اعتبار تجربی، صراحت منطقی، استحکام منطقی و عمومیت اصول. و این موارد برای اهل علم حالتی الزام آور دارند (محسی، ۱۳۸۸) و محقق برای شروع هر اثر بدان نیازمندند، اما تحقیق به معنای تولید دانش است نه انتقال آن. فرایند پژوهش با کشف و یادگیری چیزهای نوین همراه است؛ یعنی فرایندی اندیشه‌ای، ادراکی و نوآور. عدم توجه و اهمیت ندادن به امر پژوهش، نادیده پنداشتن توان بالقوه‌ی پژوهش در آگاه کردن انسان است. پژوهش اولویت ملی و زیربنای توسعه‌ی هر کشور است. منظور از بیان مسئله، طرح مسائل اجتماعی به زبان علمی است. بیان مسئله، امکان توجه منطقی تحقیق را فراهم می‌کند. معمولاً در این قسمت سابقه مربوط به مسئله مورد مطالعه ارایه می‌گردد. تشریح فصل موضوع مورد تحقیق شامل تشریح بنیادی موضوع تحقیق، اهمیت موضوع با تکیه بر

نیازها و چگونگی استفاده از نتایج، توضیح عوامل جغرافیایی، فرهنگی، مذهبی و اقتصادی با اهمیت کشور که بر موضوع تحقیق اثر می گذارند. رفتار جمعیت، شرح مختصری از مطالعات قبلی مربوط به موضوع، خدمات موجود در جهت کاهش شدت مسئله، موضع دولت درباره مسئله و نکات دیگری که مناسب با موضوع مورد تحقیق می تواند جهت ارایه شواهد بهتر آورده شود پیش از نگارش قسمت بیان مسئله مطالعه منابع مربوط به موضوع تحقیق است تا بتوان بر اساس آن بیان مسئله ای منسجم و منطقی ارایه داد. اما همه مواردی که از یاد گذشت اموری نسبی اند بطوریکه تقدم و تاخر شان بسته به شفافیت موضوع و مسئله تحقیق برای محقق یا دانشجو دارد. البته مشکل است که بتوانیم بدقت مرزهایی را میان انواع مختلف عوامل موثر بر ضریب تاثیر هر یک از ابعاد انتخاب موضوع علمی را تعیین نماییم در واقع همیشه روشن نیست که یک عامل موثر بر علم در رابطه با مرزهای نهادی آن جنبه بیرونی دارد یا درونی.

بسیاری از محققان تاریخ اندیشه های بشری نشان داده اند که علم تحت نفوذ اندیشه ای علمی قبلی است. بعبارت دیگر هنوز بخشی از موضوعات و مسائل جدید بر روی شانه های غول های علمی قدیم (دانشمندان گذشته) ایستاده است.

ترکیب و تلفیق موضوعی است که تولید موضوعات جدید در علوم نقش دارد بدین معنی که از راهبردهای بین رشته ای نمودن علوم می توان به

مرزهای نوینی از دانش دست یافت. ولی از آنجا که سازمان های حکومتی و دولتی در حال حاضر منبع اساسی حمایت مالی از تحقیقات علمی هستند نمی توان نقش آن ها را در جهت دهی به منابع علمی در مسیرهای مشخص مورد تردید قرار داد. در نتیجه سازمان ها بیشتر موضوعات و مسائل ظاهری یا غیر ظاهری سازمان شان را برجسته می نمایند در نتیجه ابتکار عمل را از محقق خواهند گرفت اما این مهم در مورد دانشجویان کمتر جدی است چون بطور نسبی خودشان بیشترین تاثیر و نفوذ را در تحقیق و انتخاب موضوع شان خواهند.